

Deze literatuurlijst is samengesteld door Vrouwen-documentatiecentrum De Feeks (www.defeeks.nl). Publicaties die al bij een artikel zijn vermeld, komen niet in deze lijst terug. Alle vermelde boeken zijn voor uitleen beschikbaar.

Literatuurlijst

Allochtonen in Nederland 2004. Voorburg/Heerlen, 2004.

Deze tiende editie bevat voor het eerst informatie over de waardering van allochtone bevolkingsgroepen voor hun woning en leefomgeving. Ook hun oordeel over hun leefsituatie, hun gezondheid en hun sociale contacten komt voor de eerste maal aan bod. Daarnaast geeft deze publicatie een actuele aanvulling op de demografische gegevens en de informatie over leren, werk en inkomen uit de vorige edities.

Deug, F.

Het is menens hier!: de omslag naar een multiculturele organisatie. Utrecht, 1997.

In dit boek wordt van binnenuit verslag gedaan van een multiculturaliseringstraject bij Vrouwenopvang Utrecht. Dat wil zeggen dat men begonnen is de organisatie zodanig om te vormen dat deze beter aansluit bij haar allochtone cliënten. Het succesvolle traject heeft tot zeer concrete resultaten geleid en biedt tevens praktische aanknopingspunten voor leidinggevendenden van andere organisaties. Uitvoerende hulpverleners leren hoe zij hun aanbod kunnen laten aansluiten bij allochtone en autochtone cliënten.

Doggen, R., L. van Tilburg en M. van Bergen

Kleurrijke vrouwen over de drempel: wervingsmethoden van projecten gericht op maatschappelijke participatie van allochtone vrouwen. Utrecht, 2003. Er zijn tal van initiatieven en projecten om allochtone vrouwen te bereiken en te stimuleren mee te doen aan allerlei maatschappelijke activiteiten en/of betaalde arbeid te zoeken. Deze inventarisatie brengt die (lokale) projecten globaal in kaart. Het betreft vooral de aanpak van

Asperen, E. van [et al.]

Diversiteit werkt! Utrecht, 2003.

Drie artikelen over de effectiviteit van diversiteitsmanagement en -beleid. Ten eerste over competenties die belangrijk zijn voor het werken in een multiculturele omgeving en waarin werknemers getraind kunnen worden. Ten tweede een analyse van interacties, maatschappelijke verschijnselen en beleid in de multiculturele samenleving. En ten slotte een beschrijving van de kennis en vaardigheden die trainers en adviseurs tegenwoordig nodig hebben, aan de hand van het huidige denken over diversiteitsmanagement.

Bavel, M. van, M. van Kordelaar en I. van der Vlugt

Maakt u het verschil?: arbeidsgerelateerde klachten en ziekteverzuim vanuit een sekse- en cultureel perspectief. Utrecht, 2004.

Aan de hand van twee cases wordt uitgelegd hoe sekse en etniciteit van invloed zijn op arbeidsgerelateerde klachten en ziekteverzuim. Tevens worden er drie veel voorkomende klachten uitgelicht: werkstress, alcoholverslaving en ongewenste omgangsvormen. Deze publicatie bevat tevens praktische tips voor werkgevers, arbo-professionals en reïntegratiedeskundigen.

Bult, A., [et al.] (red.)

Talent bekend(t): loopbanen van allochtone vrouwen in beeld. Utrecht, 2000.

Een speciaal magazine waarin naast ervaringsverhalen een verslag van een onderzoek is opgenomen naar de loopbaan van allochtone vrouwen die de afgelopen vijftien jaar een beroepsopleiding hebben gevolgd bij de VVS Midden Nederland Alida de Jong. Van de cursisten blijkt 85% na een jaar, maar vaak veel sneller, een baan te hebben gevonden. Met dit magazine wil de VVS het beeld dat de combinatie allochtone vrouwen en arbeidsmarkt een probleem is, doorbreken.

Centraal Bureau voor de Statistiek

werving en motivering, de belemmerende factoren en succesfactoren hiervan, mede met het oog op randvoorwaarden die nodig zijn. De rol van de lokale overheid komt ook aan bod.

Enzovoort

Visies op emancipatie van allochtone vrouwen. Arnhem, 2004.

Het derde nummer van *Visies* was gewijd aan het brede thema emancipatie, met artikelen over empowerment, arbeidsmotivatie, vluchtelingen vrouwen, integratie- en emancipatiebeleid, boekbesprekingen, columns en een literatuurlijst.

E-Quality

Factsheet participatie: Deelname van vrouwen aan arbeid, onderwijs, vrijwilligerswerk en politiek. Den Haag, 2006.

Participatie van vrouwen staat hoog op de politieke agenda in Nederland. Gemeentelijk beleid is cruciaal om die participatie daadwerkelijk te bevorderen. Deze factsheet geeft gemeentelijke beleidsmakers en politici een beknopt overzicht van de participatie van zowel autochtone vrouwen als vrouwen uit etnische minderheidsgroepen en adviseert gemeenten over maatwerk bij het bevorderen van participatie.

E-Quality

Discriminatie en beeldvorming op de arbeidsmarkt: een intersectionele aanpak gericht op gender en etniciteit. Den Haag, 2005.

Deze factsheet geeft informatie over een intersectionele aanpak van discriminatie en beeldvorming, dat wil zeggen een aanpak die tegelijk rekening houdt met de verschillende posities van mannen en vrouwen én met verschillen naar etnische afkomst. Een dergelijke benadering sluit meer aan bij de werkelijkheid dan wanneer apart beleid wordt gevoerd rond etniciteit en apart beleid rond gender.

Ipek-Demir, F.

De illusie doorbroken, deel I en deel II, : noodzakelijke voorwaarden voor een levensloopbestendig pensioen voor (zmv) vrouwen. Den Haag, 2002.

De armoede onder alleenstaande oudere zwarte, migranten- en vluchtelingen vrouwen is zorgwekkend. Dit komt vooral door een slechte pensioenvoorzie-

ning. Huidige en toekomstige generaties vrouwen zijn zich niet bewust van het feit dat zij na hun 65ste aangewezen zijn op een AOW-uitkering, wanneer zij geen betaalde arbeid hebben verricht.

Het eerste deel van deze adviezen schetst de beleidsmatige ontwikkelingen op het gebied van de voorzieningen voor inkomens na 65 jaar en sluit af met een aantal adviezen voor verbetering. Deel II geeft uitleg over de werking van het Nederlandse pensioenstelsel en laat zien wat de gevolgen zijn van diverse levenslopen op de pensioenopbouw.

Kelek, N.

De Turkse bruid. Amsterdam, 2005.

Importbruiden werken vaak gedwongen in de huishouding van hun schoonouders en ze mogen niet of nauwelijks buiten de deur komen. Daardoor kunnen

zij geen contact leggen met mensen of instanties die hen zouden kunnen helpen. Necla Kelek ontworstelde zich aan dat lot. Aan de hand van haar eigen familie verhaal en vele andere getuigenissen schetst zij een beeld van de moslim-gemeenschap in Europa en keert zij zich tegen de uithuwelijking als moderne vorm van slavernij.

Klaver, J., J. Mevissen en A. Odé

Etnische minderheden op de arbeidsmarkt: beelden en feiten, belemmeringen en oplossingen. Amsterdam/Den Haag, 2005.

Dit rapport doet verslag van een onderzoek naar de positie van allochtonen op de arbeidsmarkt in Nederland.

Achtereenvolgens komen aan bod: de arbeidsmarktpositie van allochtonen, de belemmeringen bij arbeidsintegratie en een beschrijving van een aantal oplossingsrichtingen en good practices.

Meershoek, A., A. Krumeich en L. Desain

Arbeidsongeschiktheid, reïntegratie en etniciteit. Amsterdam, 2005.

De sociaal-medische begeleiding van autochtonen en allochtonen verloopt soms problematisch. Dit onderzoek geeft inzicht in het functioneren van de begeleiding- en beoordelingspraktijk. Bij de uitvoering van het beleid voor beoordeling van arbeidsongeschiktheid en reïntegratie treedt volgens de auteurs een sociale selectie op. Ogenscheinlijk neutrale beoordelingscriteria, selectieprocedures of werkmethodeken die gehanteerd worden, pakken verschillend uit voor verschillende groepen mensen.

Nasrullah, R.

Allochtone vrouwen op de scholings- en arbeidsmarkt in Den Helder: onderzoek naar de wensen en behoeften van Surinaamse en Antilliaanse vrouwen met betrekking tot scholing en arbeid en naar het gemeentelijk beleid ter bevordering van de arbeidsmarktpositie van deze vrouwen. Amsterdam, 2004.

Dit onderzoek wil de visie van allochtone vrouwen zelf een plaats geven in het wetenschappelijk debat over integratie via arbeid en scholing. Het concludeert dat de wensen en behoeften van Surinaamse en

het bestaande arbeidsmarktbeleid van de gemeente Den Helder. Er blijkt geen goede wisselwerking of communicatie te zijn tussen de gemeente en de vrouwen. Een deel van de vrouwen toont weinig inzet om een baan te vinden of een opleiding te volgen. Anderzijds doet de gemeente weinig om juist deze vrouwen te bereiken en te motiveren. Het onderzoek sluit af met een lijst van aanbevelingen.

Redmond, R. en M. Brouns

Wervelingen op de werkvloer: multiculturaliteit en gender in arbeidsorganisaties: een verkenning. Utrecht, 2002.

Twee trends die verwacht worden zijn vergrijzing en een toename in de beroepsbevolking van allochtone jongeren van 15 tot 24. Dit maakt organisaties afhankelijker van de groep migranten en wellicht ook van hoogopgeleide vluchtelingen. Dit onderzoek behelst een verkenning van de praktijk rond multiculturaliteit. Naast een literatuurverkenning is een kleinschalig empirisch onderzoek gedaan in een supermarktketen.

Thiel, E. van en T. Pels (nabeschouwing)

Pendelaars tussen vraag en aanbod: focus op de functie van intermediair.

Utrecht, 2004.

Anno 2004 telt Nederland bijna vijftienhonderd intermediairs: veelal vrouwen van allochtone afkomst die -betaald- werkzaam zijn als Voorlichter Eigen Taal en Cultuur, buurtmoeder of

zij enkele tienduizenden vrouwen en mannen, met name van allochtone afkomst. In deze publicatie wordt een beeld gegeven van de dagelijkse praktijk en het aangetoonde nut van de functie van intermediair. Er wordt gepleit voor een structurele erkenning, met de daarbij behorende randvoorwaarden.

Vollenbroek, J.

De ideale combinatie van arbeid en zorg?: een onderzoek naar structurele en culturele factoren die van invloed zijn op de arbeidsurenparticipatie van laagopgeleide vrouwen met jonge kinderen.

Utrecht, 2005.

Dit rapport bevat onderzoeksresultaten over de arbeidsparticipatie van laag opgeleide vrouwen - autochtonen en allochtonen - met maximaal een mavo/vbo opleiding. Ze wonen samen of zijn gehuwd met een partner met inkomen en ze hebben kinderen. Deze vrouwen werken in deeltijd (tussen 12 en 25 uur). Centraal staat de vraag: in hoeverre beïnvloeden verschillende structurele en culturele aspecten van kinderopvang (zoals prijs, kwaliteit) en het moederschap de arbeidsurenparticipatie van lager opgeleide vrouwen?

Vreugd, A.

En ik dan...: modellen voor 24 uren kinderopvang gericht op zorg, geborgenheid, spel, educatie, ontspanning en cultuuroitwisseling.

Utrecht, 2002.

In het kader van de Experimenten Dagindeling heeft Tiyé International

een onderzoek uitgevoerd naar de wensen en behoeften ten aanzien van kinderopvangvoorzieningen bij zwarte en migranten-werkneemsters en (mede) ondernemsters met onregelmatig werktijden. Honderd vrouwen werden geïnterviewd: Chinese ondernemsters, vrouwen die tussen 18.00 - 07.00 uur in de zorgsector werken, vrouwen met een deeltijdbaan en herintredende vrouwen. In deze publicatie worden de resultaten van het onderzoek kort samengevat. Daarnaast worden er vijf modellen voor flexibele 24-uurs kinderopvang beschreven.

Vries, S. de [et al.]

Deuren open voor doelgroepen: participatie van vrouwen, allochtonen, gehandicapten en ouderen. Hoofddorp, 2002.

Vrouwen, allochtonen, ouderen en arbeidsgehandicapten, hebben als groep één ding gemeen: een geringe participatie op de arbeidsmarkt. Een aantal organisaties voert een succesvol beleid om hier wat aan te doen: zij openen hun deuren voor deze doelgroepen. Waarom doen zij dit, en wat maakt hun activiteiten succesvol? Persoonlijke betrokkenheid van een medewerker binnen de organisatie blijkt een belangrijke rol te spelen bij het ondernemen van activiteiten op dit gebied.